

Arvodesprinciper

Överförmyndarnämnden Mitt

Innehåll

Arvoden och ersättningar.....	3
Uppdraget som ställföreträdare	3
Föräldrar som förmyndare	3
Förordnad förmyndare enligt 10 kap. föräldrabalken.....	3
God man och förvaltare enligt 11 kap. föräldrabalken	3
God man för ensamkommande barn.....	4
Särskilt förordnad vårdnadshavare	4
Tillfällig vårdnadshavare	4
Ett ideellt uppdrag	4
Arvoden och ersättningar.....	4
Ställföreträdarens rätt till ett skäligt arvode	4
Kontakt med Överförmyndarkontoret	5
Överförmyndarnämnden Mitt beslut om arvodet	5
Vem betalar arvodet.....	5
Undantag till huvudmannens fördel	5
Undantag till huvudmannens nackdel.....	6
Dödsbon.....	6
Överklaga.....	6
Kostnads- och reseersättning	7
Skatteverkets information till god man och förvaltare	7
Utbetalning av arvode.....	8
Om ärendet flyttar till en annan kommun.....	8
Arvodesnivåer.....	9
Startarvode.....	9
Godmanskap och förvaltarskap	10
Förvalta egendom	10
Sörja för person	11
Bevaka rätt.....	12
Arvode till tillfälliga gode män	12
Arvode till förmyndare	13
Förmyndare.....	13

Förordnade förmyndare	13
Tillfällig vårdnadshavare	13
Extraordinärt arvode tillfällig vårdnadshavare	13
God man för ensamkommande barn.....	14
Arvode under asyltiden.....	14
Arvode efter beslut om uppehållstillstånd	14
Extraordinärt arvode god man för ensamkommande barn	14

Arvoden och ersättningar

Det är överförmyndarnämnden som beslutar om arvode och ersättning till de olika ställföreträdarna, efter de lokala förutsättningar som råder i varje kommun.

Överförmyndarnämnden Mitts arvodesprinciper följer i stort Sveriges kommuner och regioner (SKR) rekommendationer men är lokalt anpassade. Arvodesprinciperna är utformade så att de följer gällande prisbasbelopp¹

Uppdraget som ställföreträdare

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över ställföreträdare enligt föräldrabalken och lagen om god man för ensamkommande barn.

Föräldrar som förmyndare

Föräldrar som är förmyndare har endast om det finns särskilda skäl, rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom. Kommunen är aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

Förordnad förmyndare enligt 10 kap. föräldrabalken

En förordnad förmyndares uppdrag är att förvalta omyndigas tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna. Det betyder att en förordnad förmyndare inte företräder barnet i personliga angelägenheter utan bara i ekonomiska och bevakar barnets rätt i frågor som hör ihop med dess tillgångar.

En medförmyndare har inom sitt uppdrag samma skyldigheter och rättigheter som en förordnad förmyndare.

God man och förvaltare enligt 11 kap. föräldrabalken

En god man enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken och förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken har att bevaka sin huvudmans rätt, förvalta hans egendom och sörja för hans person. Uppdraget kan avse alla dessa tre områden men kan också vara begränsat till ett eller två av uppdragen. Det kan också avse ett specifikt uppdrag som att till exempel företräda huvudmannen vid en fastighetsförsäljning.

Det ingår inte i uppdraget som god man eller förvaltare att överta uppgifter som till exempel omfattas av insatser som kan ges till stöd av socialtjänstlagen (2001:453) SoL. Det är således inte ställföreträdaren som ska följa med huvudmannen till exempelvis läkare eller tandläkare, eller följa med och handla kläder. Ställföreträdaren ska däremot se till att huvudmannen får hjälp av olika stödinsatser. En kontaktperson, som kan

¹ Läs på Statistiska centralbyråns (SCB) hemsida för att veta vilket prisbasbelopp som gäller för innevarande år.

beviljas enligt SoL, kan exempelvis fungera som personligt stöd samt förmedla läkarbesök och hjälpa till med en meningsfylld fritidssysselsättning. En god man eller förvaltare kan ses som ett biträde åt huvudmannen, särskilt när det gäller att rättshandla för den enskilde varmed ställföreträdaren i viss utsträckning får samma ställning som en fullmäktig.

Gode män enligt 11 kap. 1–3 §§ föräldrabalken har ett mer tillfälligt uppdrag som består i att företräda en enskild enligt angivet lagrum.

God man för ensamkommande barn

En god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Däremot ingår det inte i uppdraget att ansvara för den dagliga omvårdnaden eller tillsynen av barnet. Den gode mannen har heller ingen försörjningsskyldighet gentemot barnet.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas särskilt av tingsrätten till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs.

Tillfällig vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas som tillfällig vårdnadshavare enligt 6 kap. 10 d § föräldrabalken av tingsrätten blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare gäller även detta förordnande.

Ett ideellt uppdrag

Ett uppdrag som god man och/eller förvaltare är till stor del ett ideellt uppdrag. Därför kan inte en ställföreträdare förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad ställföreträdaren har utfört för sin huvudman.

Arvoden och ersättningar

Ställföreträdarens rätt till ett skäligt arvode

En ställföreträdare har rätt till ett skäligt arvode och ersättning för de utgifter som varit nödvändiga i uppdraget. Ställföreträdaren har endast rätt till arvode för uppdragets omfattning. Även om ställföreträdaren inte har delen sörja för person så är hen skyldiga att ha god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden. Sådan information måste ställföreträdaren inhämta för att kunna se till att huvudmannens medel används till dennes nytta. Därför ingår det att besöka sin huvudman och ha en personlig kontakt

även i delarna bevaka rätt och förvalta egendom. Misskötsamhet kan innebära att inget arvode utgår.

Kontakt med Överförmyndarkontoret

I samtliga ställföreträdarens uppdrag ingår att utan särskild ersättning ha kontakter med Överförmyndarkontoret, upprätta en förteckning, årsräkningar och sluträkningar, skriftliga redogörelse för uppdraget samt deklarerera.

Överförmyndarnämnden Mitt beslutar om arvodet

SKR lämnar rekommendationer om arvoden men det är Överförmyndarnämnden Mitt som beslutar om arvodesprinciper. Tjänstepersoner på Överförmyndarkontoret har via delegation fått bemyndigande om att fatta beslut, utifrån nämndens arvodesprinciper, om ersättningens storlek och vem som ska betala.

Vem betalar arvodet

Huvudregeln är att det är den enskilde, huvudmannen, som får hjälp av en ställföreträdare, som ska betala arvodet till ställföreträdaren. Om huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 prisbasbelopp eller tillgångar som överstiger 2 gånger prisbasbeloppet ska huvudmannen själv betala. I annat fall betalar kommunen.

Med inkomst avses här skattepliktig inkomst brutto. Att arvode och ersättning ska betalas med huvudmannens medel i den mån hans inkomst eller tillgångar överstiger 2,65 prisbasbelopp respektive 2 gånger prisbasbeloppet innebär att huvudmannen får debiteras högst det överskjutande beloppet.

Om såväl inkomsten som tillgångarna överstiger den angivna gränsen, får överstigande delar läggas samman vid bedömningen. Observera att den socialavgift som utgår på den förordnande ställföreträdarens arvode inte ska inkräkta på det inkomstbelopp som den enskilde får behålla.

Det är ställföreträdarens skyldighet att planera och spara så att huvudmannen kan betala arvodet och kostnadsersättningen.

Undantag till huvudmannens fördel

Om det föreligger särskilda skäl och omständigheter kan överförmyndarnämnden besluta om undantag till huvudmannens fördel, exempelvis om:

- Huvudmannen har stora vårdkostnader
- Tillgångarna består av en fastighet som huvudmannen själv bebor eller är väldigt svår att sälja till rimliga villkor.
- Om huvudmannen har en pågående skuldsanering med noll kronor i förbehållsbelopp
- Om huvudmannen avlider och dödsboets medel understiger gränsvärdena.

Undantag till huvudmannens nackdel

Överförmyndaren kan besluta om undantag till huvudmannens nackdel. Det betyder att huvudmannen får betala ersättningen trots de angivna inkomst- och tillgångsgränserna. Detta kan ske exempelvis om huvudregeln bidrar till kapitalbildning eller om huvudmannen har avlidit.

Dödsbon

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med dödsboets medel (12 kap. 16 § fjärde stycket föräldrabalken).

I första hand ska dödsboets medel tas i anspråk till täckande av ställföreträdarens anspråk på arvode och ersättning. Vid de tillfällen då dödsboets tillgångar inte räcker eller om boet är av liten omfattning blir kommunen betalningsansvarig om inte särskilda skäl föranleder annat.

Kommunen

Om inte huvudmannen eller dödsboet ska stå för ställföreträdarens arvode och ersättning för utgifter blir kommunen betalningsansvarig.

Överklaga

Den person som inte är nöjd med Överförmyndarnämnden Mitts beslut kan skriftligen överklaga beslutet. Överförmyndarnämnden Mitts beslut överklagas hos tingsrätten, Sundsvalls tingsrätt eller Hudiksvalls tingsrätt, men ska skickas till

Överförmyndarnämnden Mitt

Norrmalmsgatan 4

851 85 Sundsvall

Overformyndarnamnden@sundsvall.se

För att överklagandet ska kunna prövas måste et ha inkommit till överförmyndarnämnden senast inom tre veckor från den dag personen² fick ta del av beslutet.

I överklagandet ska det anges:

- Vilket beslut som överklagas
- Varför beslutet är oriktigt
- Underlag eller annat som stödjer uppfattningen att beslutet är oriktigt

² Vem som har rätt att överklaga överförmyndarnämndens beslut beror på vad ärendet gäller. Rätt person kan vara personen beslutet angår eller den person som är part i ärendet eller parts make, maka, sambo eller närmaste släkting.

Kostnads- och reseersättning

En ställföreträdare har rätt att begära kostnads- och reseersättning för sitt uppdrag.

Schablonersättning

Ställföreträdare kan få en schablonersättning motsvarande 2 % av prisbasbeloppet. Schablonersättningen ska ersätta kostnader för telefon, porto, med mera. och behöver inte styrkas med kvitton eller andra underlag. I ersättningen ingår även reseersättning motsvarande 20 mil. Om en ställföreträdare yrkar på ersättning för mer än 20 mil ska resekostnaderna styrkas med en komplett körjournal för att reseersättning ska utbetalas.

Ersättning för höga kostnader

Vid ersättning för höga kostnader ska en ställföreträdare redovisa nödvändigheten med kostnaden. Då det gäller större kostnader såsom längre resor, biljettkostnader för längre resor, och liknande är det huvudmannen som ska betala, inte kommunen. Det ska alltid finnas med verifikationer för kostnaderna i årsredovisningen. Ställföreträdaren ska också dokumentera samtliga resor under året i körjournalen för att kunna få reseersättning.

Om kostnaderna är stora på grund av att ställföreträdaren bor långt bort från huvudmannen, och huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att betala dem, kan det bli aktuellt att utse en annan ställföreträdare.

Körjournal

Körjournalen ska innehålla:

- Datum för resorna
- Antal km per resa
- Färdsätt
- Syfte med resan

Uttag av kostnadsersättning får inte göras löpande under året utan beslut från Överförmyndarnämnden Mitt.

Reseersättningen överensstämmer med Skatteverkets riktlinjer för reseavdrag³.

Skatteverkets information till god man och förvaltare

På Skatteverkets webbsida, www.skatteverket.se, finns information om hur ersättningar för uppdrag som god man och förvaltare ska redovisas då huvudmannen betalar arvodet. Likaså finns information om avdrag för kostnadsersättning, hur de olika delarna ska beskattas samt hur ställföreträdare ska deklarerera.

³ Läs på Skatteverkets hemsida för att veta vilket reseavdrag som gäller för innevarande år.

Utbetalning av arvode

Underlag för arvode	När redovisningen ska lämnas in till nämnden senast	Beslut om arvode
Årsräkning och redogörelse.	Senast den sista februari.	Senast 4 månader efter att räkningen är komplett.
Sluträkning och redogörelse.	Senast 1 månad efter att uppdraget har upphört.	Senast 2 månader efter att räkningen är komplett.
Redogörelser, löpande uppdrag. ⁴	Senast den sista februari.	Senast två månader efter att redogörelsen är komplett.
Redogörelser, tillfälliga uppdrag.	Senast två veckor efter att uppdraget har upphört.	Senast två veckor efter att redogörelsen är komplett.
Arvodesräkning.	Kvartalsvis.	En månad efter att räkningen är komplett.
Förteckning, startarvode helt nytt uppdrag.	Senast två månader från att uppdraget börjat.	Senast en månad efter att förteckningen är komplett.
Årsräkning, startarvode bytesärende.	Senast den sista februari.	Senast 4 månader efter att räkningen är komplett.

Om ärendet flyttar till en annan kommun.

Om huvudmannen flyttar och folkbokför sig i en ny kommun är det överförmyndaren i den nya kommunen som betalar ut arvodet till ställföreträdaren och det är deras överförmyndares arvodesprinciper som gäller.

⁴ Gäller ej redogörelser som lämnas in tillsammans med en årsräkning/sluträkning. Dessa granskas tillsammans med årsräkningen/sluträkningen.

Arvodesnivåer

Startarvode

Nytt uppdrag	1500 kr
Nytt uppdrag (byte)	750 kr

Startarvodet omfattar alla ideella som åtar sig ett löpande godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap 4 § och förvaltarskap enligt föräldrabalken 11 kap. 7 §.

Startarvodet utgår utöver ordinarie arvode.

Startarvodet utgår automatiskt för ett nytt ärende efter gode mannen/förvaltarens förteckning är granskad.

- Om förteckningen innehåller allvarliga felaktigheter ska inget startarvode utgå.

Startarvodet utgår automatiskt för ett bytesärende efter den gode mannen/förvaltarens första redovisning i ärendet är granskad.

- Om den redovisningen visar på misskötsamhet utgår inget startarvode.

Kostnaderna för startarvode belastar nämnden.

Godmanskap och förvaltare

Kan omfatta en eller flera delar. Du har bara rätt till arvode för de uppdrag som du har. Det är det som du har gjort i uppdraget som genererar ett arvode. Om du inte har gjort något i ditt uppdrag bör du kontakta överförmyndaren för att resonera om behovet av god man/förvaltare kvarstår.

Kom ihåg att redovisa de åtgärder som du vidtar för din huvudmans räkning utförligt.

Förvalta egendom

Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt för denne såsom att betala räkningar, göra omplaceringar med mera. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska enligt huvudregeln placeras tryggt och ge skälig avkastning.

		<i>Grundarvode per år % av prisbasbelopp</i>
Kategori 1	Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, eventuellt också ett sparkonto med ett mindre belopp. Denne förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende eller annan aktör, ska ställföreträdaren regelbundet – en gång per månad är lämpligt – kontrollera redovisning som ska föras hos mottagaren (boende med flera). Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	5 - 15
Kategori 2	Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar till exempel ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (till exempel om skuldsanering) och banker eller andra finansrörelser. Kan förekomma finansiella åtgärder i ett oskiftat dödsbo eller näringsverksamhet av mer periodisk karaktär	15 - 30
Kategori 3	Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för till exempel skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar med mera), övervakning av affärsrörelse eller betydande näringsverksamhet, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren.	30 -

Sörja för person

Med att sörja för person menas att ställföreträdaren ska bevaka huvudmannens personliga intressen, det vill säga, se till att huvudmannen får den hjälp och bistånd som hen behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra de uppgifter som åligger till exempel socialtjänsten och kan inte räkna med att få arvode för utförande av dessa uppgifter.

Besök i hemmet är viktigt för att ställföreträdaren ska kunna försäkra sig om att huvudmannen har en bra boendemiljö och så hög livskvalitet som möjligt.

		<i>Grundarvode per år % av prisbasbelopp</i>
Kategori 1	Ett besök per månad eller annat utifrån huvudmannens behov, kontakt per telefon eller genom annan teknik med huvudmannen och/eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Antalet besök hos huvudmannen bör inte vara för få, i det enskilda fallet, då det i vissa fall endast genom ett personligt besök kan klarläggas om insatser sköts korrekt och om det finns behov av andra åtgärder.	10 - 15
Kategori 2	Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal eller annat medium varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter.	15 - 30
Kategori 3	Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, utförare av insatser, anhöriga och myndigheter.	30 -

Bevaka rätt

Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för dennes person. Men det kan uppstå speciella händelser utöver de normalt förekommande, till exempel att huvudmannen blir delägare i ett dödsbo, skuldsanering behöver hanteras eller att dennes fastighet ska säljas. Då det gäller enstaka eller begränsade händelser är det lämpligare att arvoda per tidsåtgång än med stöd av procent av prisbasbeloppet. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. I vissa situationer kan det vara rimligt med en motivering varför ställföreträdaren själv utfört åtgärden i stället för att anlita annan aktör.

		<i>Kr/timmen</i>
Kategori 1	Till exempel lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare. Kan också avse större insatser kopplat till assistansersättning, skuldsanering eller andra insatser för den enskilde.	200 - 300
Kategori 2	Till exempel mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte, överklagan/process kring personlig assistans eller andra välfärdsförmåner där insatsen är av kvalificerad art och av större juridisk karaktär.	300 – 400
Kategori 3	Till exempel medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete.	400 - 550

Arvode till tillfälliga gode män

En god man som förordats av överförmyndarnämnden har rätt till ett skäligt arvode. Utgångspunkten är att arvode enligt rubriken ”Bevaka rätt”, arvode till god man och förvaltare, ska användas.

Arvode till förmyndare

Förmyndare

Föräldrar som är förmyndare har endast om det finns särskilda skäl, rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom. Kommunen är aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

Förordnade förmyndare

Medförmyndare/Särskilt förordnad förmyndare/Särskilt förordnad vårdnadshavare. Beroende på hur stora tillgångar den underårige har och vilken arbetsinsats som krävs av den förordnade förmyndaren avgör överförmyndarnämnden på vilket sätt ställföreträdaren ska ersättas. Om den underårige inte har några tillgångar eller mycket liten ekonomi utbetalas ett schablonbelopp per år 2 % av prisbasbeloppet. Överförmyndarkontoret använder i andra fall arvodesprincipen enligt rubriken ”Förvalta egendom”, arvode till god man och förvaltare.

Tillfällig vårdnadshavare

Grundarvode 2000 kr/månaden.

Kostnadsersättning 100 kr/månaden.

Reseersättningen överensstämmer med Skatteverkets riktlinjer för reseavdrag⁵.

Extraordinärt arvode tillfällig vårdnadshavare

En tillfällig vårdnadshavare kan begära extra arvode om uppdraget blir betydligt mer omfattande än vad som kunnat förutses. För att en tillfällig vårdnadshavare ska kunna få extraordinärt arvode ska det tydligt redovisas de skäl som föreligger i ärendet. Extraordinärt arvode betalas ut efter en individuell prövning och tillämpningen är restriktiv.

⁵ Läs på Skatteverkets hemsida för att veta vilket reseavdrag som gäller för innevarande år.

God man för ensamkommande barn

Arvode under asyltiden

Grundarvode 2000 kr/månaden

Kostnadsersättning 100 kr/månaden

Reseersättningen överensstämmer med Skatteverkets riktlinjer för reseavdrag⁶.

Arvode efter beslut om uppehållstillstånd

Grundarvode 1000 kr/månaden

Kostnadsersättning 100 kr/månaden

Reseersättningen överensstämmer med Skatteverkets riktlinjer för reseavdrag⁷.

Extraordinärt arvode god man för ensamkommande barn

En god man för ensamkommande barn kan begära extra arvode om uppdraget blir betydligt mer omfattande än vad som kunnat förutses. För att en god man för ensamkommande barn ska kunna få extraordinärt arvode ska det tydligt redovisas de skäl som föreligger i ärendet. Extraordinärt arvode betalas ut efter en individuell prövning och tillämpningen är restriktiv.

⁶ Läs på Skatteverkets hemsida för att veta vilket reseavdrag som gäller för innevarande år.

⁷ Läs på Skatteverkets hemsida för att veta vilket reseavdrag som gäller för innevarande år.